

monumentis quæ sequuntur, non est expeditum iudicium ferre, num plura ab aliis collecta iuenerit, an singula ipse collegerit. Istud pro certo affirmari potest, quod antequam Cencius Camerarius ederet suum Librum Censuum, antiquis tot monumentis refertum, hæc jam, paucissimis exceptis, ab Albino collecta fuerant.

XII. Eugenii etiam III (non I, ut perperam legitur in præfatione Cencii; nam sancti Eugenii ævo qua vicarii, qua successoris sancti martyris Martini I non conveniunt, quæ Cencius narrat), et Adriani IV temporum locationes, chartulæ, censusque alii collecti reperiuntur ab Albino in libro XI et ultimo Collectionis suæ. Quorum nonnulla inveniuntur infra, nonnulla parantur prelo, inserenda operi quod propediem editurum me in lucem confido: *De præstantia basilicæ Vaticanæ*. Præ aliis Ordo Romanus genuinus apud Albinum proferetur tam de festis diebus quam de coronatione Romani pontificis: qui fœdè interpolatus in libro Censuum Cencio ascripto, Panvinium prius decepit, postea diplomaticæ scientiæ facile principem Mabillonium. Quorum uterque minus solerter patrocinatus est falsis ritibus in eum Ordinem introductis. Interim Provinciale et Librum Censuum exhibeo ex libro decimo, octo minimum annis ante Cencium conscripto. Quem Cencio eidem non patuisse nemo mihi persuaserit: auctor siquidem non alia de causa vocatus fuerat Romam, nisi ut sanctæ sedis utilitatibus navaret operam; cumque ejusdem Cencii æqualis esset, credita proclivius est in hujus labores illum invasisse, quam cæteras inter collectiones Censuum accuratis-

simam Albinianam improbasse. Tanti enim non erat Cencius, ut cum Albino eruditione ac diligentia comparari valeat, qui, quanquam de se demisse loquitur, Gratiani tamen opus imperfectum esse sensit, et talia congestis monumenta quæ ingenium habes non designant. Si quando ætas proferet librum genuinum Cencii, tunc planum fiet quam proximo intervallo a veritate distem. Etenim tam editum quam miss. in codd. tributum Cencio collectio alia præcesserat Nicolai Rosellii Tarraconeusis ord. Præd., vulgo card. de Aragonia, qui natus anno 1314 obiit supremum diem 1362, ut est in codice præstantissimo, facileque omnium primo, nunc apud eminentissimum Passioneum, brevi cum aliis pluribus codd. in Vat. bibliothecam inferendo. Cui quidem collectioni hic titulus præfigitur: « Præsentem librum ordinavit et scribi fecit reverendissimus in Chr. Pater et Dominus D. Nicolaus card. Aragonie, quem compilavit ex diversis registris, et ex libris camere apostol. et ex aliis etiam libris et chronicis diversis cum magna diligentia et labore. » Unde in posteriores codices libri Censuum non pauca derivata esse conferenti perspectum erit. In utriusque opusculi editione hoc discrimen est servatum, ut scilicet Provinciali, quod maxime necessarium est ad monumentorum quæ in hoc volumine continentur illustrationem, variantes lectiones opusculi perquam similis annis aliquot posterioris cum brevibus notis subjiciantur. Censuale autem purum ac simplex, quale est in codice, erudito lectori exhibeatur, ut ipse interpret atque iudex esse possit.

PROVINCIALE VETUS

SIVE

ECCLESIAE UNIVERSÆ PROVINCiarUM NOTITIA.

EXCERPTUM DE HISTORIA ECCLESIASTICA.

Italia dicitur a Italo rege. Hec et Ausonia nuncupatur ab Auxo Ulixis filio. Italia ergo patria, sive regio Romanorum a Cirtio in Eurum extensa, habet ab Africo Tirrenum mare, et a boreâ Adriaticum sinum. Ab occidente autem obicibus Alpium obruitur. Porro Alpes a Gallico mari super Ligustium sinum exurgentes, primo Narbonensium fines, demum vero Galliam Rethiamque secludunt, donec in sinu Liburnio defingantur. Habet etiam Italia provincias XVIII. Quarum prima Histria nuncupatur. Secunda Liguria a leguminibus vocitatur, quorum ferax esse probatur: in qua est Mediolanum atque Pavia. Tertia Rethia prima, cui connectitur Rethia

C II inter Alpes constituta *. Quarta Alpes Gothie a Gotio rege dicuntur. Quinta vero provincia Alpes Gothie nuncupatur, in qua Janua civitas sita est ^b. Sexta quoque provincia Tuscia nominatur, in qua Roma consistit ^c: cui adjungitur Imbria, in qua est Perusium, et Spoletum. Septima autem provincia Campania ab urbe sumit initium, et perstringit usque ad Siler fluvium, habetque opulentissimas urbes Capuam atque Neapolim ^d: Bricia provincia a quadam ipsius regina provincie vocatur ^e. Octava est Lucania, cui conjungitur Bricia a Sile fluvio usque ad fretum Siculum, superiora Tirreni maris perstringens, in qua Petulanium et Regium posite sunt civitates. Nona vero provincia in Alpibus Apenninis ^f sita est. De-

NOTÆ.

* In Notitiis omnibus Rhetias duas inveniri comperitur est, Rhetiam I, Rhetiam II.

^b Cotias Alpes in duas provincias dividi nunc primum audio.

In Notitia etiam Cod. II reginæ Succ. Schelstratus hæc legit. Id autem pugnat cum Notitia imperii cæterisque omnibus. In Latio enim et Campania urbs Roma ponitur.

^d Campania Romana cum Campania Felice, quæ audit *Terra Laboris*, perperam conjungitur. Sed inscitie sæculi dandum est aliquid. Cum venerimus ad Ottonianum diploma ejusdem fere ætatis, Campaniam Romanam ignorari videbimus.

^e Argutum interpretem! Sanctus Greg. Magnus in litteris ad Arichim ducem Benev. (lib. x, ep. 24) non juxta edit. Labbei, qui mendose habet *Britannorum*, sed juxta excerpta ab Hist. Pauli Warnefridi ap.

D Pratih. (*Hist. Princ. Lang.* tom. I, p. 6), hæc ad rem nostram scribit: « Indicavimus etiam propter ecclesias beatorum Petri et Pauli aliquantas nobis trabes necessarias esse; et ideo Sabino subdiacono nostro injunximus, de partibus Briccorum aliquantas incidere. » Non igitur novum *Bricia provincia*: novum atque inauditum *Bricia Regina*. Cæterum Brutia cum Lucania unam provinciam effleat.

^f Alpes Graias et Penninas nullo discrimine appellatas, Gallia provinciam fuisse constat, cujus metropolis Tarantasia. Pancirol. (*ad Notit.* c. 68): « Alpes, ait, Penninae et Graiae ultra montes Cotias, seu montem Cinisium, ubi sunt Allobroges, sive Sabaudi, et Tarantasia, ac pars Helvetiorum. » In sequenti etiam Notitia inter Italiae provincias ultima recensetur, contra notit. imperii.

cima autem Emilia nominatur : hec incipit inter A Alpes Apenninas, et pergit iuxta Padi fluenta versus Ravennam, et his locupletibus urbibus decoratur, Placentia, Parma, Bononia, et Cornelii Foro, quod modo castrum Imolas appellatur. Undecima autem Flaminia vocitatur, et est inter Apenninas Alpes, et mare Adriaticum posita : et in ea sita est Ravenna ^a. Duodecima vero est Picensis habens ab austro Apenninos montes, et ex altera parte Adriaticum mare, et porrigitur usque ad Piscaniam. Apennine autem Alpes per mediam Italiam pergentes, a Punicis, hoc est ab exercitu Annibalis, qui per eas transitum habuit, vocitantur. Tertiadecima quoque provincia Valeria nuncupatur, cui est adnexa Nursia. Hujus etiam pars occidua Etruria nominatur. Quartadecima vero provincia Samnium ^a, a Piscaria incipit et inter Campaniam et mare Adriaticum pergit. Hujus caput est Beneventus civitas. Quintadecima autem Apulia est ^a, consociata sibi Calabria, habens opulentas urbes Luceriam, Sipontum, Canusium, Brundisium, atque Tarentum. Sextadecima vero Sithilia ^a est, que mari Tireno seu Jolico alitur. Septimadecima autem Corsica ^a est ; et octavadecima Sardinia nuncupatur. Sciendum tamen est, quod Luguriam, et partem Venetic, et Emiliam atque Flaminiam veteres ystoriographi Galliam Cisalpinam appellavere. Siquidem antiquo tempore Brennus, qui apud urbem regnabat Senonensem, cum trecentis milibus Gallorum ad Italiam venit, et eam usque ad Senogalliam super mare Adriaticum sitam occupavit : et ibi ab invicem separati sunt Galli. Quorum centum milia Delphos adcentes, Grecorum gladiis perierunt. Alia vero centum milia intra Greciam remanentes, primum Gallogreci a candore corporis, postea vero Galathe idem sunt appellati. Hi ergo sunt, quibus scribit apostolus Paulus. Alia autem centum milia in Ytalia remanserunt; Ticinumque, Mediolanum, Pergamum, et Brixiam construentes, Cisalpine Gallie nomen dederunt. Unde Gallia Transalpina que ultra Alpes habetur, et Gallia C Cisalpina que infra Alpes est, vocitatur ^b.

AUCTORIS ADVERSARIA.

^a Flaminia, Aurelia et Emilia a sic dictis viris, qui Romam venerunt, vocabula trahunt. ^b Samnites ab astis quas ferre soliti erant vocantur; hasta enim Græce *senna* vocitata est. ^c Apulia a proditore cognominatur; celeriter enim ibi solis fervore virentia produntur. ^d Sithilia a Siculo duce denominatur. ^e Corsica a duce suo Corso, et Sardinia a Sardo Herculis filio denominantur.

VAR. LECT. EX CODD. REG.

^a In Italia sunt provincie XII. *Cod. 1*; XVII. *Cod. 2*. ^b Umbria 1, in qua est Roma 2. ^c Æmilia. ^d Histris. ^e Cottice. ^f Appulia. ^g Tarentum. ^h Bruttium. ⁱ Nomina provinciarum vel civitatum quarumdam regionis Gallie. In Gallia sunt pr. XVII. 2. ^j Aquitanica. ^k id. ^l Novempopulana. ^m Belgica. ⁿ id. ^o Britanniam, quæ est *deest*. ^p ut superius *deest*. ^q super Rodanum *deest*. ^r super Ligerim *deest*. ^s Lugd. IV, quæ et Senonia dicitur 2. ^t Grajæ. ^u Carthago. ^v Bazanzium 1: Byzazium 2. ^w Cæsarencis. ^x Hispania. ^y Carthaginensis. ^z Gallia. ^{aa} Tingitana. ^{ab} trans intrat inter Calven, vel Albinam 1. inter alpeem, et appenninum 2. ^{ac} Illyrico. ^{ad} Sirmium. ^{ae} Valesia. ^{af} Misia. ^{ag} vetus. ^{ah} nova. ^{ai} Pampica Noricus Ripensis super. ^{aj} Nordicus. ^{ak} Savia 2. ^{al} Hermemontis. ^{am} Dacia. ^{an} Scitia 1. Scitia superior. 2. ^{ao} In Francia.

NOTÆ.

^a Duabus ex his provinciis Exarchatum profluxisse, ejusque extensionem aliam tempore alio visuri sumus suo loco.

^b Tota ex hac descriptione scientiam seu eruditionem avi illius tenes. Huic vero diutius immorari otiosum est. Auctori, ut suimet interpret fiat, concedam ultro.

^c Alpes Graias seu Penninas amovendas esse monet Notitia imp. earumque loco Valeriam substituendam, de qua Pancirol. (cap. 55) tradit : «Valeria regio a via et civitate Valeria dicta, quæ, ut tradit Strabo, a Tiburtinis initium capiens, ad Marsos et Corninium Pelignorum metropolim extenditur, et partem Latii continet. In ea Latii urbes sunt Valeria Bonif. IV pontif. patria, nunc extincta, Arseoli et Alba, prope quam est civitas Cuculum. In Romæ vero conspectu sunt Tibur, Præneste, et Tusculum. Valeriæ metropolis erat Aniternum, hodie Aquila dicta.»

INCIPIT NOTITIA.

I.

IN ITALIA PROVINCIÆ SUNT NUMERO XVII ^a.

Campania in qua est Capua. Tuscia cum Imbria ^a. Emilia ^a. Flaminia, in qua est Ravenna. Picenum. Liguria, in qua est Mediolanum. Venetia cum ystris ^a, in qua est Aquileia. Alpes Cotie ^a. Samnium. Apulia ^a cum Calabria, in qua est Tarentus ^a. Bruttia ^a cum Lucania. Retia prima. Retia secunda. Sicilia. Sardinia. Corsica. Alpes Graie ^c.

GALLIARUM PROVINCIÆ SUNT NUMERO XVII ^a.

Viennensis. Narbonensis I. Narbonensis II. Aquitania ^a I. Aquitania ^a II. Novempopulana ^a. Alpes Maritimæ. Belligica ^a I, in qua est Treveris. Belligica ^a II in qua est transitus ad Britanniam ^a. Germania I, que est ^a super Renum. Germania II, ut superius ^a. Lugdunensis I, super Rodanum ^a. Lugdunensis II, super Oceanum. Lugdunensis III, super Ligerim ^a. Senona ^a. Maxima Sequanorum. Alpes Maritime ^a.

IN AFRICA SUNT PROVINCIÆ NUMERO VI.

Proconsularis, in qua est Cartago ^a. Numidia. Bisanzium ^a. Tripolis. Mauritania Sitifensis. Mauritania Cesariensis ^a.

IN YSPANIA ^a SUNT PROVINCIÆ NUMERO VII.

Tarraconensis. Cartaginensis ^a. Betica. Lusitania, in qua est Emerita. Gallitia ^a. Insule Balearæ. Tringitania ^a trans fretum, quod ab Oceano infusum terras intrat inter Calpon. vel Albinam ^a.

IN ILLIRICO ^a SUNT PROVINCIÆ NUMERO SIX.

Dalmatia supra mare. Pannonia I, in qua est Firmium ^a. Pannonia II. Valeria ^a. Prevalis. Missia ^a superior. Epirus ventus ^a. Epirus nomina ^a. Pampica Noricus Ripensis supra ^a Danubium. Noricus ^a mediterranea. Favia ^a. Dardania. Hermodontus ^a. Dacia ^a. Scythia ^a. Creta insula. Achaia. Macedonia. Thessalia.

^d Byzacium, seu Byzacenam provinciam celeberrimam reddiderunt episcopi exules in Sardinia. De quibus card. Noris (*Hist. Pelag.* lib. 11, c. 18, p. 486) verba faciens : « Ingens erat, inquit, apud Sardiniam presulum Afrorum numerus; at ceteros inter doctrinæ et sanctitatis fama eminebant Patres provincie Byzacene, quorum Dacianus antiquitate, Fulgentius vero Ruspensis episcopus scientia primas tenebant. »

^e Herculeis Columnis nihil notius in fabulis. Calpe in Hispaniarum extrema ora Promontorium, et Abyla trans fretum in Mauritania Tingitana erant. Mendose in Cod. Albiniano, in Regiis vero depravatisime, ut vides, indicantur.

^f Schelstratus adnotavit in margine, Illyrici provincias in Notitia imp. numerari sub diocesis tribus, Macedonia, Dacia, Illyrico. At non vidit *Hemimonthum* et *Scythiam* ex Thracia petitas esse. Hic ego provinciis medio ævo antiquatis, quarum loci

IN TRACIA ¹ SUNT PROVINCIÆ NUMERO VI. A

Tracia ² I. Tracia ³ II. Misia inferior. Scithia ⁴ inferior. Europa, in qua est Constantinopolis, que prius Licus dicta ⁵, sive Bizantium. Rodopa.

IN ASIA SUNT PROVINCIÆ NUMERO XII.

Asia ipsa, in qua est Ilium, id est Troja. Licia. Gallacia ⁶. Lidia. Caria. Hellespontus. Pamphilia. Pisidia ⁷. Frigia ⁸ I. Frigia salutaris. Licaonia. Cyclades ⁹.

IN ORIENTE SUNT PROVINCIÆ NUMERO X.

Siria Cilicie in qua est Antiochia. Siria Palestina. Siria Phenice ¹⁰. Isauria. Sicilia ¹¹ juxta montem Taurum. Cyprum ¹². Mesopotamia inter Tigrim ¹³ et Eufratem ¹⁴. Eufratesia. Hordroene. Sophanie ¹⁵.

IN PONTO SUNT PROVINCIÆ NUMERO VIII.

Pontus polemaicus. Pontus amasia. Honorida. Bichinia ¹⁶. Aflaconia ¹⁷. Armoenia ¹⁸ minor. Armoenia ¹⁹ major. Cappadocia.

IN EGIPTO ²⁰ SUNT PROVINCIÆ NUMERO VI.

Egiptus ²¹ ipsa, in qua est Alexandria. Angustamius. Thebaida libia. Steca ²². Libia ²³ pentapolis. Archadia ²⁴.

IN BRITANNIA SUNT PROVINCIÆ NUMERO V.

Britannia ²⁵ I. Britannia ²⁶ II. Flavia. Maxima. Valentiana ²⁷ a.

Fiunt simul provincie cxiii. Regiones xi: Italia. Gallia. Africa. Yspania. Hilliricus. Tracia. Asia. Jricas. Pontus. Egiptus. Britannia ^b.

II.

EN ADSUNT NOMINA CIVITATUM HARUM REGIONUM ^c.

Provincia Lugdunensis prima habet civitates num. iv.

Metropolis civitas Lugdunensium. civitas Eduorum. civitas Lingonum. castrogabillonense. castrum Maticonense ²⁸ d.

Provincia Lugdunensium II habet civitates vii.

Metropol. civitas Rotomagensium. civitas Bajocansium. civitas Abrincatum. civitas Ebreicorum. civitas Solarum ^e, id est Sajorum. civitas Lixoviarum. civitas Constantia ^f.

Provincia Lugdunensium III habet civitates num. ix.

Metropol. civitas Turanorum. civitas Cinnomannorum. civitas Redonum. civitas Audegavorum. civitas Nannetum. civitas Coriosopitum. civitas Ciancium ^g, id est Venetum. civitas Ossismorum. civitas Diablintum, que alio nomine aliud, vel ad alia vocatur ²⁹ e.

Provincia Lugdunensis IV habet civitates viii.

Metropolis civitas Senonum. civitas Carnorum. civitas Autisiodorum. civitas Tricasium. civitas Aurelianorum. civitas Parisiorum. civitas Melchorum. civitas Neummensium ³⁰ h.

Provincia Belgica I habet civitates iv.

Metropolis civitas Treverorum. civitas Mediomatridorum, id est Metris. civitas Leucorum, id est Tullio. civitas Veredunensium ³¹.

Provincia Belgica II habet civitates xii.

Metropol. civitas Remorum. civitas Suessionum. c:

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ Thracia. ² *id.* ³ *id.* ⁴ Scithia. ⁵ *lis. . .* dicta, 1. sic dicta est 2. ⁶ Galatia. ⁷ Pisidia. ⁸ Phrygia. ⁹ *utrobique.* ¹⁰ Cyclades. ¹¹ Siriae Pheniciae. ¹² Sicilia. ¹³ Cyprus. ¹⁴ ortum Tigris. 2. ¹⁵ Euphratem. ¹⁶ Euphratesia. Hordroene. Sophanee. ¹⁷ Bitania. 1. Bithynia. 2. ¹⁸ Paddagonia. ¹⁹ Armenia. ²⁰ *id.* ²¹ Aegypto. ²² Aegyptus. ²³ Lybia sicca. ²⁴ Lybia ²⁵ Arcadia ²⁶ Britannia. ²⁷ Valenciana. 1. Valentia 2. ²⁸ *In Burgundia.* Archiepiscopus Lugdunensium. hos habet suffraganeos, Eduensem, Maticonensem, Cabillonensem. Lingonensem. ²⁹ *In Francia.* Archiep. Rothomag. hos habet suffragan. Bajocensem, Abriencensem, Ebrotien. Sagiciensem, Lexovien. Constantien. ³⁰ *In Francia.* Archiep. Turonen. hos habet suffragan. Cenomanen. Redonen. Audegaven. Namneccen. Coriosopitica. Veneten. Maclovien. Briocen. Tregoren. Leonen. ³¹ *In Burgundia.* Archiep. Senonen. hos habet suffragan. Parisien. Carnoten. Aurelianen. Nivernen. Autisiodoren. Treccen. Melden. ³² *In Alemannia.* Archiep. Treviren. hos habet suffrag. Meten. Tullen. Veredunen.

NOTÆ.

audiri cœptæ Sclavonia. Hungaria, Dalmatia, et Croatia, quas infra invenimus, non insisto: id tantum moneo, Romanos pontifices, præcipue Adrianum, jura sacra hujus regionis acerrime propugnasse, ut videlicet (Diss. 1).

^a Quare omnium ultima regio ista recenseatur in his codicibus, ingenue fateor me ignorare.

^b Ap. Schelstr. numerus regionum, et provinciarum indicatur in principio. Ad quæ idem auctor adnotat: « Non xi region. sed xiii diœces. constabat olim orbis Rom. ut patet ex antiqua imp. Rom. Notitia, in qua Illyricum in tres diœceses dividitur. » At hic non civilis, sed ecclesiastica dispositio designatur. Ea propter Illyricum tam occid. quam or. utpote sacri juris Rom. pont. pro una regione habetur. De jure illo ab Iconomachis invaso dicam infra. (Diss. 1, n. x seq.)

^c Titulus inconsiderate appositus. Quæ enim civitates enumerantur, nec nominibus, neque ordini regionum respondent; præterea orientales fere omnes necessario prætereuntur.

^d Notitiam provinciarum Gallia: a Sirmondo primum publicatam Petrus de Marca in dissert. de Primatu Lugdun. quam Labbeus etiam retulit in suam collect. (Conc. tom. X, p. 540, n. 62. seq.) et Antonius Pagius (374, n. 10. seqq.) illustrarunt. A Gratiano factam aiunt inter annum 369 et 374. Unde alii:

multæ profectæ sunt, mutato pro conditione temporum ordine, quas inter celebratur Carolo Magno tradita anno 774 ab Adriano Pontifice (Schelstr. Ant. Eccl. tom. II, p. 643). In hoc Cod. prior illa occurrit non modico cum nominum discrimine quod in var. lect. non indicatur; opportunius enim visum est ecclesiasticas provincias Albiniani fere ævi ex alia Notitia subjicere, cum variae ditiones agnoscebantur in Galliis, nempe *Burgundia, Francia, Alemannia, et Gasconia*. Civitates provinciis quandoque singulæ, aut binæ, aut etiam plures adjectæ inveniuntur, quas non præteream.

^e Sagium vulgo *Sez* hodieque celebris in Lugdunensi II seu Normandia, Sajorum et Sagiorum in omnibus Notitiis appellatur, Solarum fortasse nunc primum auditur.

^f Perinde est de hoc Venetum antiquorum novo nomine. Utrumque enim, si fallor, civitatibus illis fuit inditum medio ævo, quod et de Diablinti alio nomine credendum videtur, talia enim apud antiquos non occurrunt, solaque in hac Notitia leguntur.

^g Integra hæc provincia excidit Schelstratio. Ex aliis autem Notitiis, præsertim Adriani prædicta, post octavum sæculum nata illa nomina perspicuum est.

^h Notitiæ omnes exhibent civitates vii; unde octava hæc profluxerit, ac quenam esset non est expeditum definire.

vitas Catalaunorum. civitas Veromandorum. civitas Atravatrurum. civitas Cameracensium. civitas Turnacensium. civitas Silvanetium. civitas Bellocorum. civitas Aribanensium. civitas Morinum, id est Ponticum^a. civitas Bononensium¹.

Provincia Germania prima habet civitates numero . . .

Metropolis Maguntine suffraganei sunt Pragensis. Moraviensis. Babenbergensis. Ehistetensis. Augustensis. Herbiopolensis. Constantiensis. Curciensis. Argentinensis. Spirensis. Warmatiensis. Verdensis. Hildemeensis. Halbestatensis. et Paldeburnensis².

Provincia Germania II civitates habet num. II.

Metropolis Colonie suffraganei sunt Leodiensis. Trajectensis. Monasteriensis. Misinensis. Osemburgensis³ b.

Provincia Maxima Sequanorum habet civitates num. X.

Metropoli Bisuntine subest civitas Equestrium, id est Nevidunus. civitas Elvetiorum, id est Aventium. civitas Nevidunum. civitas Basiliensium, id est Basilia. Castrum Vindosense. castrum Obrodunense. castrum Argentariense. castrum Rauracense. Portus Abucina⁴.

Provincia Alpium Graiarum, et Peninar. habet civit. num. II.

Metropoli Tarentasie subest civitas Vallensium, id est Octodorus⁵. Expliciant nomina civitatum regionum⁶ d.

Provincia Viennensis habet civitates XIV.

Metropolis civitas Viennensium. civitas Gennavensium. civitas Gtiapolitana. civitas Albensium nunc Vivarium^e. civitas Detensium. civitas Valentianorum. civitas Tricastinorum. civitas Vasionensium. civitas Aurasicorum. civitas Cabellicorum. civitas Avennicorum^f. civitas Arelatensium. civitas Capentoratensium, nunc Vinclausca^g. civitas Massiliensium^h.

Provincia Aquitanica I habet civitates num. VIII.

Metropolis civitas Bituricum. civitas Arvennorum. civitas Rotenorum. civitas Albigenensium. civitas Cadocorum. civitas Lemovicum. civitas Gabalum. civitas Vallanorumⁱ.

Provincia Aquitanica II habet civit. num. VI.

Metropolis civitas Burdegalsium. civitas Agenensium. civitas Egollmsium. civitas Santonum. civitas Pictavorum. civitas Petrogoriorum^j.

Provincia Novempopulana habet civitates XII.

Metropolis civitas Ausciorum^b. civitas Aquensium. civitas Lactoratum. civitas Convenarum. civitas Consuranorum. civitas Boatium, que est Bovis. civitas Beranensium, id est Benamuⁱ. civitas Aturenslum. civitas Vesatica. civitas Tussa, id est castrum Bigorraⁱ. civitas Elloroneasium. civitas Basaticum^o.

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ In Francia. Archiep. Remensis hos habet suffraganeos : Suessionen. Cathalaunen. Cameracen. Tornacen. Morinen. Attrebaten. Ambianen. Novionen. Silvanecten. Beluacen. Laudunen. ² In Alemania. Archiep. Maguntin. hos habet suffrag. Pragen. Moravien. Cisteten. Herbiolen. Constantien. Curien. Argentin. Spiren. Warmacien. Verden. Ildesimen. Albersteten. Paldeburnen. Pandeburgen. ³ In Alemania. Archiep. Colonien. hos habet suffrag. Leodiensem. Trajecten. Monasterien. Miden. Oscumburgen. ⁴ In Burgundia. Archiep. Bissuntinus hos habet suffrag. Basiliensem. Lausanen. Bificen. ⁵ In Alemannia. Archiep. Tarentanen. hos habet suffraganeos : Sedunen. Augusten. ⁶ In Burgundia. Archiep. Viennens. hos habet suffrag. Valentinum. Vivarien. Diensem. Gratiopolitan. Maurianen. Gebennen. ⁷ In Francia. Archiep. Bituricen. hos habet suffrag. Claromonten. Thenen. Carturcen. Lemovicen. Minaten. Albigen. Anicien. ⁸ In Francia. Archiep. Burdegalen. hos habet suffrag. Pictavensem. Xantonen. Engolismen. Petragorien. Agennen. ⁹ In Gasconia. Archiep. Auxitanus hos habet suffrag. Aquen. Lectoren. Convenarum, Consuranum, Brigorien. Oloren. Vasaten. Bajoncnsem.

NOTÆ.

^a Christoph. Cellarius (*Geogr. ant.*, l. II, c. 3, p. 241) plures vidit Notitias civitatum Galliarum. In una legit simpliciter, ut Sirmondus, *civitas Morinum*; in alia, *civitas Morinum Tarvanna Pontum*; rursusque in alia, *civitas Morinorum*, id est *Ponticum*, quæ fere concinit cum Albiniana. At subjicit : « Unde cognomen sit Ponticum fatetur Valesius se ignorare. »

^b Bambergensis ecclesie fundatio, de qua dicam infra, non est antiquior sancto Henr. Aug.; quare Notitia ista ex antiquiori descripta videtur sæc. XI, quam sequenti Albinus in suum cod. retulit.

^c Laudatus Cellar. (*ibid.* p. 158.) legit in Notitia : *civitas Vallensium Octodoro*, juxta denominationem Cod., alibi enim audit *Octodurus*, ut etiam in itiner. Anton.

^d Ne quid deessem fidei cod. rubricam hanc posui, quam nescio cur Notitiæ auctor, seu Albinus ejus exscriptor, ante septem provincias Galliarum constituerit, nisi forsitan civitates priori Notitiæ regionum non respondere demum sensit.

^e Idem Cellar. (p. 148) de Gallicanis Notitiis loquens : « In quibusdam, ait, additur *Vivarium*, aut nunc *Vivarium*, et in veteri chronico apud Valesium, *civitas Albensium quæ et Vivarium*. » Unde patet, hujusmodi cognomina, et additiunculas Albino acceptas non ferri.

^f Infra inter provincias Hispaniæ, et in libro Censuum hæc civitas appellatur *Avinto*. Quando id nominis civitati Avennicor. factum fuerit, disquirere nihil attinet, celebritas potius attendi debet, cum annis

C septuaginta ibi constiterint Romani pontifices, quo tempore eorum juris esse cœpit. Nam Joanna Roberti Siciliæ regis hæres et neptis anno 1346 civitatem illam atque jura ejus omnia vendidit Clementi V octoginta millium florenorum auri pretio, pro iis temporibus satis amplo. Quare Comitatus Ventayssini antiquioris juris sanctæ sedis caput evasit, metropolis subinde effecta, cui tres episcopi suffragantur.

^g *Vindauscam* norunt geographi Gallicani, e cujus ruinis Carpentoractem emerissee aliquis eorum putat. Si autem codici habeatur fides, civitati nomen *Vinclausca*, et quidem medio ævo, quare Carpentoractis Plinio etiam noti oppidi, origo vetustior eo cognomine. Eamdem civitatem esse unam e tribus suffraganeis metropolis Avenionensis neminem latet.

^h Quæ in veteri Notitia Sirmondi erat novissima, et in Notitia Adriani inter suffraganeas prima recensetur, ipsa jam metropolis facta erat post octavum sæc. an. 1068. Concilium ibi celebratum ab Hug. Candido card. S. A. L. hunc titulum præfert : *A. 1068 Inc. D. N. J. C. factum est Concilium apud Ausciam civitatem metropolitanam*; ap. Labb. (tom. IX, p. 1195).

ⁱ Pancirol. (*Not. imp. Occ.* c. 68) ex itinere duodecim civitates enumerat, quas inter *Boatum* quod est *Bot*, et *Beranensium*, id est *Beninas*.

^j Idem hanc civitatem appellatam invenit *Tarsanbicam Traluaorram*. At in Notitia Cellarius legit : *civitas Turba cum castro Bigorra*, quod in aliis Notitiis nullo fere discrimine occurrit, Sirmond. Pag. Schelstr.

Provincia Narbonensium I habet civitates num. VIII.

Metropolis civitas Narbonensium. civitas Tolosatum, id est Tolosa. civitas Beternensium. civitas Agathensium. civitas Neumasensium. civitas Magalonsium ^a. civitas Lutevensium, id est Loteva castrum. castrum Utiense, id est Astituecense ^{1 b}.

Provincia Narbonensium II habet civit. num. VII.

Metropolis civitas Aquensium. civitas Aptensium. civitas Regensium, id est Relus. civitas Forojulensis. civitas Vappensium. civitas Sejesteriorum. civitas Antipolitana ².

Provincia Alpium maritimarum habet civit. num. VIII.

Metrop. civitas Ebrodonnensium. civitas Dinien-
sium, id est Dina. civitas Rigomagensium. civitas Solmensium. civitas Saniciensium, id est Senasio ^c. civitas Glannatena. civitas Celemensium. civitas Vinsiciensium, id est Ventio ³.

III.

CIVITATES UNGARIE NUMERO XII.

Metropolis civitas Strigoniensium. civitas Agriensium. civitas Nitriensium. civitas Watiensium. civitas Jeurtensium. civitas Besspennensium. civitas

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ In *Gasconia*. Archiep. Narbonen. hos habet suffr. Carcasoen. Biterren. Agathensem, Letoven. Tholosanum, Magalonen. Nemausen. Uticen. Elnen. ² In *Burgundia*. Archiep. Aqnen. hos habet suffr. Aptensem, Regensem, Forojulen. Vapicen. Sistericensium. ³ In *Burgundia*. Archiep. Ebredunen. hos habet suffr. Dignensem, Mitensem, Antepolitanum, Glandecen. Senecen. Vatinen. ⁴ Archiep. Strigonen. hos habet suffrag. Agrien. Nutrien. Varien. Jarien. Quinquecclesien. Yespriminien. ⁵ Archiep. Colocen. hos habet suffragan. Ultrasilvanum, Bagabrien. Waradien. Ceradien. ⁶ Archiep. Toletanus hos habet suffr. Seguntinum, Oxoniensem, Burgensem, Palentinum, Sagubien. Segobien. Concensem.

NOTÆ.

^a In Notitia Sirmondi sex tantum civitates tribuntur Narb. I. Agatha enim et Magalona non recensentur. De harum ultima Cellar. (l. II, c. 2, p. 147) ^c Quæ in insula, inquit, sita est *civitas Magalonsiensium*, ut in Notitia vocatur, sive *Magalona* ut separatim appellatur a Theodulfo (*Paronesi ad Judices* vers. 135), magis ad mediæ ævi geographiam pertinet, quam temporum antiquorum, in quibus nulla ejus mentio reperitur. ^b Et revera in Notitia Adr. quæ ad octavium sæc. provecum attinet, in Narb. et Agatha, et Magalona reperiuntur.

^b Idem Cellarius Lutevam affirmans non esse oppidum posterioris ævi, ejus quippe meminit etiam Plinius, laudat Notitiam, quæ unius litterulæ discrimine cum Albiniana concinit: *civitas Lutevensium, id est Loteva castrum*. Secus est de civitate altera, quam notat H. Valesio videri Vindomagum Ptol. quæ postea *Uccia*, sive *Uccia* dicta fuit, namque in Notitia appellatam invenit castrum *Uccense*. Quod maximo ab Albiniana distat intervallo.

^c Cellarius in sua Notitia legit *Sanicio*.

^d Civitatum numerus idem in Notitia Milonis abb. quam subjeci Albinianæ, nomina tantum varia, ut per te ipse vides.

^e Pleræque infra inveniuntur in Histria supra mare, et in Sclavonia; *Jadera* videlicet, et *Ragusium* honore metropolitico insignes, alique iis suffraganeæ. Cum autem varia multiplexque earum historia abs re nostra sit, neque expediri possit in notis, lectori integrum per me erit Dalmatiam veterem reputare; mihi enim est satis Dalmatiam mediæ ævi non negligere, quod faciam infra.

^f Divisio provinciarum a Wamba rege facta *Oretum* habet loco principe inter suffraganeas, deinde *Beatiam*, quarum utraque desideratur in cod. Oretum tamen, hodieque celebre oppidum, ut ait Garsias, ob cœnobium insigne militiæ Calatravæ, Saracenorum tempore Calatrava dici cepta est. Cellarius hanc esse Taraphæ interpretationem, a Nonio improbatam, testatur (lib. II, c. 1, p. 79). Quare id cognomen paulo infra tributum Compluto haud absonum vide-

A Quinque Ecclesiarum. civitas Guaradiensium. civitas Morisennensium ⁴.

Metropolis civitas Colociensium. civitas Ultrasilvanensium. civitas Zagabriensium ^{5 d}.

CIVITATES DALMATIE ET CROATIE SUNT NUM. IX.

Metropolis civitas Salona. civitas Jadera. civitas Scandona. civitas Tragurium. civitas Belgradum. civitas Arbum. civitas Absara. civitas Vecla. civitas Sissia. civitas Ragusium. civitas Catara. civitas Stagnum. civitas Mucrona. civitas Bosna. civitas Dulcimium. civitas Suacium. civitas Antibarum. civitas Delmenia. civitas Nona ^{6 e}.

IV.

IN HISPANIA.

Metropolis civitas Toletum ^f. civitas Metesa. civitas Accis. civitas Asti. civitas Urçi. civitas Dongasti. civitas Ilici. civitas Satiba. civitas Denia. civitas Valentia. civitas Secobrica ^g. civitas Arabica. civitas Compluto, id est Calatrava ^h. civitas Seconcia. civitas Osma. civitas Secobia. civitas Palentia. Hæc civitates sunt suffraganeæ Toletane sedis numero X et VIII ⁶.

retur; nisi communi omnium sententia *Alcala de Henares* Complutum, Oretum vero *Calatrava* audirent, quæ scilicet nomina Saracenicæ invasionis tempore iis civitatibus, ut aliis pluribus, accesserunt. Ad *Beatiam* quod attinet, civitatem videlicet in Oretanis locatam a Ptolemæo, nulla dubitatio est quin eadem ex causa sileatur in codice. Nam constat, Innoc. IV anno 1244 eam transtulisse Giennium, quod nomen Mauri fecerant *Mentesæ*.

^g Secobricam in divisione Wamba præcedit *Valeria*. Hanc vero a Mauris excisam esse animadvertit Garsias, sedemque ejus una cum Arabicensi pariter desolata translata fuisse *Concham*, munitissimum castellum expugnatum, ereptumque Mauris ab Alphonso IX, qui in civitatem illud vertit. Factum id tradit auctoritate Lucii III. Mariana auctoritate tantum Rom. pontificis factum tradit (lib. XI, cap. 13). Didacus de Castejon (*de Primat. Tol.* tom. I) inter pontificum diplomata Urbani III, qui Lucio successit, litteras affert *Concham* sedium episcopatum ultimam recensentes. At successores Urbani Cœlestinus et Innocentius III secus docent: « Complutensem, aiunt, parochiam, et *Concham* ei, tanquam metropoli subditas esse decernimus cum terminis suis, necnon et ecclesias omnes, quas jure proprio ab antiquo possediasso cognoscitur; confirmantes episcopales præterea sedes, quas in presentiarum iuste et canonicè possides, scilicet Palentiam, Secoviam, Oxomam, Seguntiam. » Haud ita multo post *Concham* quoque episcopalem fuisse constat ex Notitia abb. Milonis, quam subjeci Albinianæ. At Lucii III auctoritate factum gratis asseri, quidquid sit de Urbani III litteris, Albini silentium testatur.

^h Non Complutum, sed Oretum, ut nuper aiebam, versum in celebre id cœnobium. Mariana (lib. XI, c. 6) rem totam breviter enarrat: Raymundum videlicet abb. Cisterciensium Fiterii ad Pisoricam, suadente monacho Diego Velasquio olim claro Alphonso milite ac pecuniis adjuvante Joanne Tolet. archiep. Calatrava Mauros expulisse. Quamobrem rex, ut præmium labori esset, *Calatravæ principatum cum subje-*

Metropolis civitas Hispalis. civitas Ytalia. civitas Asidona. civitas Erepla. civitas Malaca. civitas Eliberru, id est Granada. civitas Astuci. civitas Cordoba. civitas Egrabo. civitas Tuci. Hee civitates sunt suffraganeae Hispalensis sedis, numero x^a.

Metropolis civitas Emerita. civitas Pace. civitas Olisbona. civitas Exonoba. civitas Caliambria. civitas Salamantica. civitas Elora. civitas Albia. civitas Cauria. Hee sedes sunt suffraganeae Emeritensis Metropolis numero viii¹.

Metropolis civitas Bracara. civitas Dumio. civitas Portugalen. civitas Colimbria. civitas Viseum. civitas Egitania. civitas Lamecum. civitas Tude. civitas Auriensis. civitas Luco. civitas Britonia. civitas Astorica. civitas Yria. Hee civitates sunt suffraganeae Bracaren. Metr. num. xiii² b.

Metropolis civitas Tarracon^a. civitas Barcinona. civitas Exauria. civitas Gerunda. civitas Enpurias. civitas Ausona. civitas Auriello. civitas Hierita. civitas Hictosa. civitas Tortosa. civitas Cesaraugusta. civitas Oseti. civitas Pampilona. civitas Tirasona. civitas

A Calaoorra. civitas Senona^c. civitas Anca. Hee civitates sunt suffrag. Tarrac. M. num. xvii³.

Metropolis civitas Arelatum. civitas Massilia. civitas Tolonum. civitas Cabisillonum. civitas Vasonum. civitas Carpentum. civitas Avinio. civitas Aurasica. civitas S. Pauli, et sunt num. viii⁴ d.

V.

IN POLONIA.

Metropolis Kenesen. habet in Polonia viii. suffraganeas. Uredicilaten. Lubicen. Dachenacen. Liginicens. Butivicen. et Donicens. ⁵ e.

IN ALEMANNIA.

Metropolis Brema suffraganeos habet ⁶ Barduicen. Solesiuicen. ⁷ Raskeburgen. ⁸ Michiliburgen. ⁹ Lubichen.

Metropolis Madeburgen. suffraganei sunt ¹⁰ Halvebergen. ¹¹ Branleburgen. Misens. Mersburgen. et Cicens. ¹².

Metrop. Salzburgen. suffraganei sunt ¹³ Patavien. ¹⁴ Ratisponen. Frixien. Gergen. ¹⁵ et Brixinen. ¹⁶.

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ Archiep. Emeriten. hos habet suffrag. Abulensem. Placentinum. Salamantinum, Estoren. Caurien. Olixhonen. Legionen. Oveten. Zamoren. ² Archiep. Bracaren. hos habet suffragan. Portugalen. Columbrien. Vicennum, Lameten. Auriem. Tuden. Lucen. Astoricen. Minduniensem. ³ Archiep. Tarraconen. hos habet suffraganeos : Barchinonen. Geronden. Ausonen sive Vicen. Hylerden. Ocen. Tirasonen. Calarguritanum, Urgelensem, Cesaraugustanum, Dortesensem, Paupilonensem. ⁴ In Burgundia. Archiep. Arelaten. hos habet suffraganeos, Massilien. Avinionen. Arausicen. Vasionen. Caballicen. Tricastinum, Carpentorencensem, Tholonensem. ⁵ Archiep. Kenessensis hos habet suffrag. Uredic. Lubic. Civavien. Plozen. Gracoben. Poznanien. Mazonien. Pomeranien. ⁶ Archiep. etc. ⁷ Sofeluicen. ⁸ Kasleburgen. ⁹ Michilburgen. ¹⁰ Archiep. etc. ¹¹ Hellebergen. ¹² Bradeb. Misenum, Menseb. Cicenun. ¹³ Archiep. etc. ¹⁴ Frisien. Gurcen.

NOTÆ.

cto agro dono dedit beate Mariæ Ord. Cisterc. atque ejus nomine Raymundo abbati et sociis jure perpetuo. Abbatis exemplo mutata vestis, quæ scilicet pugnanlo aptior esset. Ab Alex. III confirmatum esse Ordinem anno 1164. Narrationis epiphonema istud subjicit : *Nunc rebus ab antiquo mutatis aulicorum deliciis regum libidine mancipantur, sic fere res humanæ a præclaro initio susceptæ degenerare consueverunt.*

^a Recte abb. Milo Hispalensem metropolim silet, non enim veterem, sed sui ævi statum provinciarum exhibet. Hispali vero ejecti non fuerunt Mauri ante annum 1247. Qua super re videndus Mariana (lib. xiii, c. 7). Quæ tunc suffraganeæ illi datæ fuerint, liquet ex posteriori cod. 1253, cujus var. lect. a Schelstratio adduntur Notitiæ : *Archiep. Hispal. hos habet suffrag. Siennen. Corduben. Carthaginen. Sadaçen.*

^b Callixtus II anno 1110 Bracarensem metropolim cum detrimento Emeritensis instauravit, ut patet ex ejus litteris ap. Labbeum (*Conc. tom. X, p. 850*). Pelagio metropolitæ : quatuor enim civitates Emeritensis detractas Bracarensem subjectas videre est : *Asturicam, Lucum, Tudum, Mindunium, Auriam, Portugale, Colambrian, et episcopalis nominis nunc oppida Niseum, Lamecum, Egitaniam, Britoniam cum parochiis suis.* Idem vero pontifex anno circiter 1124 sui pontificatus ex. re. no Compostellam transtulit honorem quoque metropoliticum Emeritensis, quæ sub jugo Maurorum genuerat. Quod controversiarum seminarium fuit inter novam hanc metropolim et Bracarensem. Dum florebat Albinus, quatuor illi episcopatus Emeritensi ablati per alios in controversia erant. Innoc. III rem composuisse ratus est (*Regest. lib. II, ep. 135*) inter Compostellanum Emeritensis jura sibi asserentem et Bracarensem, huic *Visensem et Colimbriensem* concedendo, *Lamecensem* vero et *Egitanensem* Compostellano. Quod factum anno 1199, cum Albinus jam pridem excesserat. Quare in ejus Notitia status tantum præcedens habetur, nulla novi metropolitæ Compostellani dissidiorum ratione habita, quia Notitiam exseribat illius creatione antiquiore. De abb. autem Milonis

Notitia admodum diversa res est, Innocentio eodem teste (*Ibid. ep. 149*). Nam Compostellanus *Colimbriensi, Visensi, Tudensi, Auriensi, Minduniensi, Lucensi, et Astoricensi, ecclesiis etiam sancti Victoria et sancti Fructuosi cum omnibus pertinentiis suis, et medietati Bracaren. renuntiavit in perpetuum in presentia nostra et fratrum nostrorum.* Cur Milo etiam pro Compostellano tot pontificum auctoritate confirmato Emeritensem archiep. habeat, mirarer, nisi alio in Cod. reg. 1253 Compostellanum legi testaretur.

^c Quin ista civitas huc irrepserit dubitari non potest.

^d Hec provincia designat duodecimum sæculum, cum Barchinonenses comites comitatum provincie suæ adjecerant dominationi (Baluz. in *App. ad Marcam Hispan.*). Nulla alia in Notitia Hispanie provincie annexa reperitur. Anno 1196 mortuo Idefonso Aragonum rege provincia a comitatu Barchinonensi disjungitur, proprio ejus duce relicto Alphonso filio altero. (*Pag. 1196, n. 6.*)

^e Baronius (999, n. 12 seq.) Gnesnensis metropolis initia ponit auctoritate Dismari in fine sæc. x, at valde suspecta sibi esse fatetur, cum videat sanctum Greg. VII anno 1074 Boleslao duci Poloniae scribere : « Episcopi terræ vestræ non habentes certum metrop. sedis locum, nec sub aliquo positi magisterio, huc atque illuc per sua quisque ordinatione vagantes, ultra regulas et decreta sanctorum Patrum liberi sunt et absoluti. Deinde vero quod inter tantam hominum multitudinem adeo pauci sunt episcopi, et amplæ singulorum parochiæ, ut in subjectis curam episcopalis officii nullatenus exsequi, aut rite administrare valeant. » Quare Basnagius ap. Canis. (tom. III, p. 55 seq.), Polonorum opinionibus rejectis, non nisi post Gregorium, seu post solidum sæculum Gnesæ hunc honorem tribuit. De suffraganeis hisce ecclesiis quid sentiendum sit, tute delibera, nil prescribo.

^f Hansizius Notitiam Milonis abbatis pro vetustiori monumento habet, quo metropolitæ Salisburgensis suffraganeæ quinque ecclesiæ comprehenduntur. Quare

IN REGNO ANGLIÆ ¹.

Metropolis civitas Cantuaria has habet civitates sub se¹. Londoniam. Roheccstriam. Cicestriam. Cestriam. Excestriam. Guintoniam. Salesberiam. Herefordiam. Guilicestriam. Bahadam. Nicholam. Norguicium. Helyam. Ingnalia vero Menevia. Pangoria. Landaph. et S. Asaph. Sunt autem num. xviii.

Metropolis civitas Emboracus, habet sub se Dunelmum.²

IN SCOTIA ³.

Scotia hos episcopos habet : episcopum S. Andree. episc. Glaseuensem, episc. Candide case. episc. Duncheldensem. episc. Dumblainensem. episc. Brechinensem. episc. Aberdonensem. episc. Murtuensem. episc. Resinarhinensem. episc. Catanensem. episc. de Arregaitheil. Sunt autem num. xi⁴.

IN REGNO NORWESIE ⁵.

Metropolis Trundum hos episcopos suffraganeos habet. Bergensem. Strangensem. Hamarchopensem. Halslonensem. Habet quoque in regione Granollandia episc. Horchadensem. et in insula Islandia episc. Phare. Sunt igitur num. vii⁷.

IN REGNO DANIE ⁸.

Metropolis Lundis hos episcopos suffraganeos habet sub se. Roscheldensem. Othenesiensem. Slevicensum. Ripensem. Wibergensem. Arusiensem, Burgalauensem. Sunt igitur num. viii⁹.

IN REGNO SUETIE ¹⁰.

Metropolitanus Ubsalensis hos episcopos suffraganeos habet sub se. Arusiensem. Straganensem. Lingacopensem. Scareensem. Sunt igitur num. v¹¹ a.

IN YBERNIA SUNT PROVINCIÆ QUATUOR ¹².

Tempore Dni Eug. pp. III, facta est divisio totius C

AR. LECT. EX CODD. REG.

¹ In Anglia. ² Archiep. Cantuarien. hos habet suffr. Londonien. Roffen. sive Rofecestren. Cicestren. Exoniensem. Vinconien. Batonien. Salseberien. Vigormen. Heridforden. Conventren. Lincolmen. Norwicen. Heliem. Meneven. Laudaven. Bangoren. De Sancto Asaph. ³ Archiep. Eboracen. hos habet suffraganeos : Dunelm. Cardocen. al. Carleonen. ⁴ In Suetia. ⁵ Brethinen. Abedonen. Moranen. Rosmarchinen. Cathanen. Bearegattel. ⁶ In Norvasia. ⁷ Archiep. Nidrosien. hos habet suffr. Bergen. Stavangren. Hamorcopen. Hailon. n. Horcaden. Suderejen. al. Subtrancn. ⁸ In Dacia. ⁹ Archiep. Lunden. hos habet suffrag. Rochildensem. Othenem. Slewicem. Ripem. Wibergem. Aruscem. Burglancn. ¹⁰ In Suetia. ¹¹ Archiep. Ubsalen. hos habet suffragan. Agurien. Stragunen. Lincopen. Scaren. ¹² In Hybernia. ¹³ *hæc omnia desunt.* ¹⁴ Archiep. Armachie, primatus totius Hyberniæ, hos habet suffrag. Connerinen. vel Dedundalethglas, Lugdundunen. Cluanirairo, Deconnennas, Deardachad, Deraboth, Derathurig, Dedamiliagg, Dedarrit. ¹⁵ Archiepiscopus Dublinen. hos habet suffraganeos, Dedanlacht, Defernnum, Decamie, Deglen. Deceldarum. ¹⁶ Archiep. Cassellensis hos habet suffragan. Decendeluanum, de Liminech, de insula, Gathay, Deymelech, de Cellimabrach, Deeroscreen, de Walfordianum, de Lismoï, Deduavamam, Decoicaja, de Rosailicht, de Ardref. ¹⁷ Archiep. Zuamen. hos habet suffragan. de Mageo, de Celliad, de Roscoman, Deculvamfret, de Achad, de Corriari, Decelindvach. ¹⁸ Patriarchatus Aquileiensis hos habet : ¹⁹ Concordiensem ²⁰ Senencensem ²¹ Feltrensem ²² *adjunguntur sex primi Gradensis suffraganei.*

NOTÆ.

a Schelstra'io eam mutuatus in suum opus refert (*Germ. Sac. tom. II, p. 7*) ne manifesto quidem prochronismo rejecto; nam confectam esse ait *tempore Celestini III anno 1225* : hic licet pontifex, mortuus an. 1198, Innocentium et Honorium III successores habuerit, cujus postremi annus nonus fuit Chr. 1225. En longe antiquius monumentum, quo eadem iste ecclesiæ inhærent; adeoque auctor sibi constat. Nam paulo post enarrat, quemadmodum Eberhardus II Salisburg. archiep. anno 1215 Chiemensem sedem, et 1218 Seccoviensem erigi curavit, ab Innocentio III primam, alteram vero ab Honorio III (*Ibid.*, p. 8 et 322 seqq.), que duæ cathedrales non erat cur anno 1225 silerentur a Milone, si tunc Notitiam illam confecisset.

* Abb. Milonis indiligentia duo regna in unum coalescerunt, atque Ubsalensi metropolitæ in Sueciæ regno undecim Scoti præsules, omnes exempti, subjiciuntur. Hos infra invenire erit in fine episcoporum ad Rom. pontificis consecrationem pertinentium, præter Murtuensem seu Moranensem, ut abbas

A Ybernie in quatuor metropoles per Johannem papam prbrum card. tt. S. Laur. in Damaso apostolicæ sedis legatum hoc modo ¹³.

Metropolitanus Armachie primas totius Yberniæ hos habet suffraganeos sub se : episcopum Connerinensem. episc. Dedundalethglas. episc. Lugundunensem. episc. Cluaniraird. episc. de Conannas. episc. de Ardachad. episc. de Rathboth. episc. de Rathlurig. episcopum de Damliagg. episc. de Darrih ¹⁴.

Metropolitanus Dublinensis hos habet suffraganeos sub se. episcopum de Clendalacha. episc. de Ferna. episc. de Gainnig. episc. de Lethglenn. episc. de Celllara ¹⁵.

Metrop. Cassellensis habet hos suffraganeos sub se : epm de Celdalva. epm de Luninech. epum de insula Gathu. epm de Celliunabrach. epm de Ymlech. epm de Roscreen. epm de Watifordia. epm de Lismoï. epm de Cluanuama. epm de Corchaja. epm de Rosailithir. epm de Ardferit. Due autem ecclesie sunt sub eodem archiepiscopo, que dicunt se debere habere episcopos, quarum nomina sunt hæc : Ardnoi et Mungarath ¹⁶ b.

Metropolitanus Tuamensis hos episcopos suffraganeos habet sub se. epm de Mageo. epm de Cellalaid. epm de Roscoman. epm de Culvanfert. epm de Achad. epum de Conarri. epm de Celmunduach ¹⁷.

VI.

IN DALMATIA SUPRA MARE C.

Metropolis Aquileia xi habet ¹⁸ suffraganeos. Epm Veronensem. Paduanum. Vicentinum. Cumanum. Mantuanum. Tervisinum. Tridentinum. Concorden ¹⁹. Senencensem ²⁰. Filtrensem ²¹. et Belunensem ²².

Milo cum appellat.

^b Tam ista quam quæ supra aiebat de totius Hyberniæ divisione, summam auctoris diligentiam testantur, qui suimet est fides interpret.

^c Duæ istæ metropolitane sedes olim celebres instabilitate ac schismate, unde earum patriarchalis honor emerit, Caroli Magni tempore magnam mutationem passæ sunt. Undecimo Eccl. sæculo nil melius iis fuisse testantur literæ Leonis IX ap. Baron. (729, n. 5) episcopis Venetiæ et Istriæ : « Judicio sanctæ synodi hoc definitum fuit, ut nova Aquileia (Gradus) totius Venetiæ et Istriæ caput et metropolis perpetuo haberetur, secundum quod evidentissima prædecessorum nostrorum astruebant privilegia. Forojuliensis vero antistes tantummodo finibus Longobardorum esset contentus juxta privilegium Greg. II et retractationem tertiæ. » Pagius autem (799, n. 2) animadvertit anno 811, cum Carolus Magnus condidit testamentum, jam patriarchas Aquileienses Forijulii resedisse.

IN YSTRIA SUPRA MARE ^a.

¹ Metrop. Gradus habet ¹ suffraganeos. Polanum ^a. Parentinum. Triestinum. Comaclensem ^b. epm de Capite Ystric ³. Maranensem ⁴. epm ⁵ Civitatis Nove. Castellatum. Torsellanum ⁶. Aquilensem ⁷. Capulensem et ⁸ Closenem ⁷.

Metropolis Jadera suffraganeos habet hos episcopos, videlicet ¹⁰ Signensem. Ausarensem, Veglensem. Arhensem. Nonensem.

Metropolis Spalatus ^c habet ¹¹ suffraganeos Transguriensem ¹². et ¹³ Signinum ¹⁴.

IN SCLAVONIA.

Metropolis civitas Ragusia hos habet episcopos ¹⁵ suffraganeos: Stagnensem. Bossensem. Tribunensem. Catarinensem ¹⁶. Rose. Biduanensem. Antivarensem. Dulchinensem. Suacinensem. Drivastensem. Polatensem. Scodrinensem ¹⁷. Arbanensem.

IN PROVINCIA FLAMINEA ¹⁸.

Metropolis Ravenna ^d suffraganeos habet xv ¹⁹. Placentinum ²⁰. Parmensem. Reginum. Forolivium ²¹. ^B Adrian. Populien. ²² Ferrariensem. ²³ Mutinensem. Bononiensem. Faventinum. Imolensem. Cesenatem. ²⁴. Cerviensem. Comaclensem. et ²⁵ Sarcinensem ^e.

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ Patriarchatus Gradensis hos habet ² Polanensem ³ Capitis Ystric ⁴ Matri:riensem ⁵ Epm utrobique deest. ⁶ Torcell. ⁷ Equilen. ⁸ et deest. ⁹ Closenem, Civitatis novæ: qui etiam Aquilejensi subijcitur. ¹⁰ Archiep. Jadrensis hos habet suffraganeos ¹¹ Archiepiscopatus Spalatensis hos habet ¹² Traguriensem ¹³ et deest. ¹⁴ adjicit Scardonensem, Arhensem, Nonensem, Croateusem, Kerbanensem, Traguriensem. ¹⁵ Archiepiscopatus Ragusie hos habet ¹⁶ Caterniensem ¹⁷ Scodrunensem. ¹⁸ Flaminia ¹⁹ Archiepiscopatus Ravennatum hos habet suffrag. ²⁰ hic deest. ²¹ Foroliviensem ²² Adriensem, Foropopuliensem ²³ et hic deest. ²⁴ Cosenatum. ²⁵ et deest. ²⁶ In Lombardia ²⁷ Archiepiscopatus Mediolanensis hos habet suffraganeos ²⁸ Albigensem ²⁹ adjicit Placentinum, Papiensem, Ferrariensem. ³⁰ Post Apulicæ metropoles absque provincialium mentione duo seqq. archiepp. sequuntur ordine inverso: Jannensis metropolis hos habet ³¹ Aprumacen. ³² In Corsica deest. ³³ Archiepiscopatus Pisanus hos habet suffrag. ³⁴ In Corsica deest. ³⁵ addit Sagonensem ³⁶ Archiepiscopatus Calaritanus hos habet suffrag. ³⁷ Suallensem. ³⁸ Archiep. Turritanus hos habet suffrag. ³⁹ Gipharensensem al. Sisardensem ⁴⁰ Othanensem, Bosanum. ⁴¹ Archiep. Arborensis hos habet suffraganeos, Usellenum, S. Justæ, Terræ Albæ, Civitatis quæ est domini papæ, Galltellinensem, quæ est domini papæ.

NOTÆ.

^a Pagius (806, n. 12) Eginhardi auctoritate comprobat Carolum in sua potestate habuisse *Histriam et Liburniam, atque Dalmatiam exceptis maritimis civitatibus*. Has quippe reliquit Græcis. Opportunius (Diss. 1, p. 48) de hac re iterum.

^b Infra hæc sedes recte subijcitur Ravennatensi metropoli: Itaque duæ Notitiæ alia alio tempore scriptæ fuerunt; at nihil certum de re admodum incerta definiri potest.

^c Baronius (1062, n. 113) et Pagius (*Ibi*, n. 6) ad litteras Alexandri II archiepiscopo Dioclenis et Antibarensis ecclesiæ animadvertunt, duas fuisse metropoles in regno Dalmatiæ et Croatiae, Salonitanam jampridem translata Spalatum, et Antibarim, quo Diocletiana sedes excisa translata fuerat. At nostris in duabus Notitiis, quæ per totum. sæc. xii excurrunt, Antibarior suffraganea est Ragusiae, nec nisi in Notitia posteriori episc. Catharensis ap. Schelstr. (pag. 754) invenitur Antibarior tertia Sclavoniæ metropolis, cujus suffraganei diversi sunt ab enumeratis in Alexandri II litteris. Nihilominus Pagio, seu potius Joanni Lucio adversari non ausim; decimo enim sæculo, et sequenti usque ad tempora Gregorii VII qui Dalmatiæ ducatum in regnum vertit, ut vidimus, dispositio provincialium ecclesiasticarum fuerit juxta animadversionem Pagii, postea vero, qualem Notitiæ istæ exhibent.

^d Æmilicæ, Flaminicæque metropolim fuisse Ravennam perspicue docet Orbis Ecclesiasticus. Propterea civitates etiam Langobardicas, Placentiam, Parmam, Regium, ac Mutinam suffraganeas habuit. Quo in statu sæc. etiam xii persistebat, ut patet ex Notitiis. Quidquid postea variatum fuit, novis excitationibus metropolitibus, huc non spectat. Memoria id tantum repeti oportet quæ sunt allata (*Cod. Car. vin. I, p. 321, 329 et 335*), Adrianum scilicet Ca-

IN LIGURIA ²⁶.

Metropolis Mediolanum suffragan. habet xv ²⁷. Cremonensem. Brix Bergamen. Lauden. Novarien. Vercellensem. Hasten. Taurinen. Terdonen. Aquen. Alben. Saonen. Albing. ²⁸ Vigintimil. Yporiensem ²⁹.

IN ALPIBUS GOTIE.

Metropolis Janua habet ³⁰ suffraganeos Bobiensem ³¹. Apruniac. ³² In Corsica ³³ Maranen.

IN TUSCIA.

Metropolis Pisa suffraganeos habet ³⁴ Massanum. In Corsica ³⁵. Aneensem. Aleriensem ³⁶.

IN SARDINIA.

Metrop. Calar. suffraganeos habet ³⁷ Sulcitanum. Dolien. et Suellitanum ³⁸.

Metropolis Turris suffraganeos habet ³⁹ Sorren. Plavacen. Ampurien. Cisarceen. ⁴⁰. Castren. Ozanen. et Bosen. ⁴¹.

Metrop. Arvores habet suffraganeos Usellen. epum S. Juste. episcopum de Terra alba.

In Galluri sunt duo episcopi nullius metropolis: Civitatis, et Gaitellinensis ⁴².

Caroli Magni ævo in Æmilia constituisse civitates, quæ hic ponuntur in Flaminia. Nam Exarchatus sanctæ sedi a Pippino primum, deinde a Carolo donatus, tres comprehendebat provincias, de quibus uberius loquar in dissertationibus, Æmiliam scilicet Bononiensi territorio definitam, et Pentapoles duas, mediterraneam unam, alteramque maritimam. Ex iis nullam Notitiæ istæ, decimum sæculum et duo sequentia complectentes, præserunt. Sed Æmilia in Flaminiam versa, et duæ Pentapoles in Marchiam, ut paulo infra planum erit, dispositionem illam veterem jampridem obsolevisse demonstrant. Quæ igitur fides habenda est eruditibus iis hominibus, qui tempora fidenter miscentes, Ludovicianum diploma antiquitatis illius testem integerrimum, sæculi undecimi factionem esse contendunt, cum quæ continet oblivione obruebantur? Quanti facienda est Quoniani et Henriciani interpretatio, qua eruditi iidem homines se non tenuisse palam faciunt, nova locorum nomina discrepantiæ atque obscuritatis non parum attulisse?

^e Hanc civitatem inter alias Æmilicæ Leo archiepiscopus Ravennas invasit Caroli Magni ævo, cum nomen illi erat *Bobio seu tributatu decimo* (*Cod. Car. tom. I, p. 335*). De ea vero dicendum erit in notis ad diploma Ludovicianum. Hic satis superque est censors Monumentorum veterum admonuisse errorem sui, qui exsolata nomina sæculo xi ascripserunt.

^f Ditmarus apud Baron. (1014, n. 4) de hac civitate loquens: « In his partibus, inquit, Cæsar episcopatum, quod erat tertium devoti operis sui ornamentum, in Bobia civitate, ubi Christicolæ sancti, et confessores inclty Columbus et Attala corporaliter requiescunt, communi consilio et licentia comprovincialium episcoporum construxit. Ea vero nonnisi anno 1152 suffragari potuit Genue, quæ anno

IN CAMPANIA.

Metrop. Surrentum³ hos habet suffraganeos ep^{os} : Lobrensem. Equesen. et ep^m. de Castello maris⁴.

Metrop. Capua⁵ hos habet suffraganeos ep^{os} : Aquinatem. Tranen.⁶ Calvensen. Calimulen. Casertanum. Sessanum⁷. Yserniensem.

Metrop. Neap. habet suffraganeos ep^{os} : Asisannum⁸. Nolanum. Putolanum. Cumanum. et Ysclanum⁹.

Metropolis Amalphia¹⁰ hos habet suffraganeos episcopos. Capritanum. Scalen. Reginum¹¹. Litteren.¹²

Metrop. Salernum¹³ hos habet suffrag. episcopos : Capacensem¹⁴. Policastren. Nusqitan. Sarnitan. Marsican. Acernen.¹⁵

IN SAMNIO.

Metrop. Beneventum¹⁶ hos habet suffraganeos episcopos : Telesinum. S. Agathe. Alifien.¹⁷ Montis Maran. Montis Corvin. Avellin. Vicanum. Frequentin.¹⁸ Arianen. Bibinen.¹⁹ Asculen. Licerinum²⁰. Tortibulen. Draconar. Wlturar. Alarin. Civitaten. Termulen. Toccien.²¹ Trivinen.²² Bivinen. Guardien.²³ Morcon.²⁴ et Musanen.

IN APULIA.

Metropolis Consa²⁵ hos habet suffraganeos ep^{os}. ep^m²⁶ Moranensem. Satrianensem. Montisviriden.²⁷ Laquedonen. S. Angeli de Lombardis. et Bisacien.²⁸

Metropolis Agerentia²⁹ hos habet suffraganeos ep^{os}. Potentinum. Tricaricen. Venusinum. Gravinum.³⁰ Anglonem.

Metrop. Tranum³¹ hos habet suffrag. ep^{os}. Vigilien. et Andrensem.

Metrop. Tarentum³² hos habet sub se³³: Mutulen. Castellanan.³⁴ ep^{os}.

Metrop. Sipontus³⁵ hos habet suffrag. ep^{os} : Vestanum³⁶.

Metrop. Barum³⁷. hos habet suffrag. ep^{os}. Botontinum³⁸. Melfettanum³⁹. Juvenacien. Rubestinum⁴⁰. Salpensem. Cannen Menervinen. Bitettonum⁴¹. Con-

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ Campaniam et Samnium sub una prov. Apulia comprehendit ordine prorsus alio. ² Archiep. Surrentinus ³ ep^{os} deest ubique. ⁴ Equensem, Castelli maris. ⁵ Archiep. Capuanus ⁶ Tianen. ⁷ Suassanum, Venefranum, Soranum ⁸ Aversanum ⁹ Puteolan. Cuman. Isclan. aliter Insulanum ¹⁰ Archiep. Amalphantanum ¹¹ Reginum deest. ¹² Minorensem, Littanum. ¹³ Salernitana metrop. ¹⁴ Capudaquensem, ¹⁵ Slusquitranum, Saranen. Accerranum, Marsicensem, Ravellensem. ¹⁶ Archiepiscopus Ben. ¹⁷ Anphiensem, ¹⁸ Frequentinum, ¹⁹ Bivanensem, ²⁰ Licherinum, ²¹ Toccien. deest. ²² Terventinum, ²³ Wardiensem, ²⁴ Morcon. deest. ²⁵ Archiepiscopus Consanus ²⁶ ep^m. deest. ²⁷ Montis Turiden. ²⁸ hi duo extremi desunt. ²⁹ Archiep. Aggerentinus ³⁰ Gavvinensem, ³¹ Tranensis metropolis ³² Archiepiscopus Tarentinus ³³ Suffragan. ³⁴ Mittulensem, Castellananum. ³⁵ Sipontina metropolis ³⁶ addit Trojanum, Melphiensem, Molopolitanum, Rapolensem. ³⁷ Baren. Metropolis ³⁸ Botuntin. ³⁹ Melphetan. ⁴⁰ Bubettinum, ⁴¹ Betentinum ⁴² Pollinensem, ⁴³ Brundusina Metropolis hunc habet Suffraganeum, Altinensem ⁴⁴ Ydrontina metrop. hos hab. suffrag. ⁴⁵ Gallipotatum. ⁴⁶ Ungentinum. ⁴⁷ Archiepiscopus Reginensis. ⁴⁸ Neucastren. ⁴⁹ Troconensem, ⁵⁰ Oppensem, ⁵¹ addit Squillacensem. ⁵² Archiepiscopus Consentinus hunc habet suffraganeum, Marturanensem. ⁵³ Archiep. Rossanus nullum habet suffragan. ⁵⁴ Archiep. S. Severini ⁵⁵ Ebriacensem ⁵⁶ Troniensem ⁵⁷ Geneocastrensem ⁵⁸ Hi duo desiderantur. ⁵⁹ Panormitana metropolis hos habet suffraganeos Agrig. Mazar. Miletanum. ⁶⁰ Messana Metr. in Calabr. ⁶¹ Patensem, S. Marci, Miletensem, Cataniensem. ⁶² Cephelionensem ⁶³ Archiepiscopus Montis Regalis hos habet suffraganeos, Siracusanum. ⁶⁴ Isti sunt episcopi sub Rom. pontifice, qui non sunt in alterius provincia constituti. ⁶⁵ S. Rufinae deest. ⁶⁶ hac desunt : adduntur episcopi Anagninus, Signinus, Ferentinas, Alatrinus, qui infra occurrunt in Campania. ⁶⁷ Hos quatuor episcopos ponit in Marsia ⁶⁸ Hos duos in ducatu Spolitano. ⁶⁹ Viterbien. et Tuscanen. ⁷⁰ Suanensis, ⁷¹ Massanus et Senensis desiderantur. ⁷² addit Castellananum, aliosque quatuor, ut infra. ⁷³ deest in Umbria. ⁷⁴ Hos locat in ducatu Spolitano ⁷⁵ hosque in Tuscia ⁷⁶ item in duc. Spol. ⁷⁷ item in Tuscia ⁷⁸ ponitur in Romania Ravennat. ⁷⁹ Pesariensis ⁸⁰ Esculanus ⁸¹ Hi tres in duc. Spol. ⁸² Esinas ⁸³ Asisinas in Tuscia.

NOTÆ.

eodem metropolis facta fuit ab Innocentio II. Atque hæc. ni fallor, est certa ætas Notitiæ, quam Albinus retulit in suum codicem, nonnullis quandoque additis, quorum nil antiquius Eugenio III, nil Clemente pariter tertio recentius occurrit.

* Pentapolis nomini pridem obsoleto illud Marchiæ successerat. Nec vetustum illud nomen audiretur in Augustor. diplomati. u. nisi N. colus III r. no-

A versanum. Polignenen. ⁸⁴ Caterinen. Lavellianum.

Metropolis Brundisium hos habet suffraganeos episcopos : Astunensem⁸⁵.

Metropolis Ydrontum habet episcopum⁸⁶ Castren. Gallipolitanum⁸⁷. Licien. Ugentinum⁸⁸. et Leucen.

Metropolis Regium⁸⁹ hos habet suffraganeos episcopos. Cassanen. Neocastren. ⁹⁰ Catacensem. Crotoniensem⁹¹. Tropiensem. Opiensem⁹². Bovensem. Geratinum⁹³.

Metropolis Cosentia hos habet suffraganeos episcopos. Marturan.⁹⁴

Metropolis Rossanum nullum suffragan. epum habet⁹⁵.

Metropolis sancte Severine⁹⁶ hos habet suffraganeos episcopos. Hembriacensem⁹⁷. Stromensem⁹⁸. Genecocastren⁹⁹. Cotroniensem Gerentinum¹⁰⁰.

IN SICILIA.

Metropolis Panormum hos habet suffraganeos episcopos, quos Adrianus papa IV ei concessit : Agrigentinum, Mazarensem. et Milevitanum¹⁰¹.

Metropolis Messana¹⁰² hos habet suffraganeos episcopos : Pactensem¹⁰³. Cephaludensem¹⁰⁴.

Metropolis Montis Regalis hos habet suffraganeos episcopos. Catheniensem, quem ei concessit Lucius papa III et Siracusanum, quem ei concessit Clemens papa III¹⁰⁵.

*Omnes isti subscripti episcopi ad consecrationem Romani pontificis specialiter pertinent*¹⁰⁶.

Albanensis. Hostiensis. Portuensis. Sancte Rufinae¹⁰⁷. Tusculanus. Sabinensis. Prenestinus. (*Hi sunt collaterales et consecratores Romani pontificis*¹⁰⁸.)

In Tuscia. Nepesinus. Sutrinus. Civitatisensis. Ortanous¹⁰⁹. Amelinus. Narniensis¹¹⁰. Tuscanensis¹¹¹ Balnearogensis. Urbevetanus. Clusinus. Soanensis¹¹². Castrensis. Crossetanus. Massanus. Vulterrannus. Senensis¹¹³. Aretinus. Fesulanus. Florentinus. Pistoriensis. Lucanus. Lunensis¹¹⁴.

In Ymbria¹¹⁵. Tudertinus. Camerinus¹¹⁶. Fulginas. Nucernus¹¹⁷. Spoletinus¹¹⁸. Perusinus¹¹⁹.

In Marchia¹²⁰. Ariminensis¹²¹. Pesulanus¹²². Fanensis. Senogalliensis. Anconitanus. Asculensis¹²³. Firmanus. Humanensis¹²⁴. Esulanus¹²⁵. Asciscinas¹²⁶. Oxi-

vanda Ludovici, Ottonis, et Henrici diplomata transmisisset Rudolpho, ut suo loco planum fiet. Cætera provinciarum nova nomina tute conferuntur priscis. De Italia enim tanta suppetit rerum copia, ut quemque inopem possit efficere. Neque ad breves notas coarctandæ mihi videntur, quæ fusiori calamo in dissertationibus tractatæ reperitur.

mensis ¹. Forumsinfron. Filtrensis ². Urbincensis. A
 Egubinus ³. Callensis.
In Marsia. Reatinus ⁴. Furconensis ⁵. Valvensis.
 Teatinus. Pinnensis. Marsicanus.
In Campania. Tiburtinus. Anagninus. Signinus.
 Terracinenensis. Fundanus. Gajetanus. Ferentinas.
 Verulanus. Alatrinus. Soranus. Rivellensis ⁶.
In Calabria. Bisignanensis ⁷. Epus S. Marci ⁸.
 Squillacensis ⁹. Miletensis.
In Apulia. Trojanus. Mellensis. Monopolitanus.
 Rapollensis ¹⁰.
In Dalmatia. Arhanensis ¹¹.
In Sardinia. Gaitellensis. Civitatensis ¹².
In Corsica. Maranensis ¹³.
In Lombardia. Papiensis. Bobiensis¹⁴. Placentinus.
 Ferrariensis ¹⁵.
In Burgundia. Antiensis ¹⁶.
In Hispania. Burgensis¹⁷. Legionensis. Ovetensis¹⁸.
In Scotia. Epus S. Andree. Glascuensis. Epus
 Candide Case. Dulcheloensis. Dumbloinensis. Bre-
 chinensis. Arbedonensis. Resinarchinensis. Catanen-
 sis. Epus de Arrigaitel.

VII.

ANTIOCHENUS PATRIARCHATUS HABET SUB SE HOS ME-

VAR. LECT. EX CODD. REG.

¹ Auximanus in duc. Spol. ² Feretrans in Romania Ravennat. ³ Eugubinus in Tuscia ⁴ in duc.
 Spol. ⁵ Furtinensis, qui cum Valvensi, et Marsicano ponuntur in Campania. ⁶ Ravellensis in Salern.
 metrop. ⁷ in Metr. Rossan. ⁸ S. Marci et Milet. in metr. Messan. ⁹ in metr. Regien. ¹⁰ in metr. Sipont.
¹¹ in Scelavonia. ¹² in iudicatu Galluri ¹³ in metr. Januæ ¹⁴ ib. ¹⁵ Papien. Plac. Ferr. in metr. Mediol.
¹⁶ in metr. Bituricen. ¹⁷ in metr. Tolet. ¹⁸ in metr. Emeriten. ¹⁹ Archiepiscopus Manistrensis. ²⁰ Ar-
 chiep. Tulup. qui etiam Elyopolitanus appellatur. ²¹ Arch. Edessenus, qui alio nom. dicitur reges Me-
 dorum. Duos addit: Apphanen. Corizzen. ²² hunc suffragan. facit Apphaniensis. ²³ Ebronensem, Liden.
 Aschalonem. ²⁴ Beritensem, Paneensem. ²⁵ Sebastensem, quæ civitas, Sebastia scilicet, alio nomine di-
 citur Samaria. ²⁶ Nazareth. ²⁷ Tyberiadem.

LIBER CENSUM GENUINUS.

DE REDDITIBUS OMNIUM PROVINCIARUM ET ECCLESiarUM QUI DEBENTUR ROMANÆ ECCLESIE.

PRIMO DE CIVITATE FERRARIE.

Romana Ecclesia debet habere censum de civitate
 Ferrara sol. l. Luccen in unoquoque anno. Medie-
 tatem tributi ripe, et districtum de mercato annua-
 tim. Et totam arimanniam de plebe cornacervina.
 Et totam arimanniam masse fuscæ. Et totum pu-
 blicum ejusdem. Et totam arimanniam de gabbiana.
 Et totam arimanniam de lungula. Et totam ariman-
 niam de septepullesino. Et totam curiam sive distri-
 ctum de massa. Et totum districtum sive proprietatem
 de ciniscelli, et de cavato. Et totam arimanniam,
 et totum publicum de sadriano. Et totam ariman-
 niam, et totum publicum de trecenta. Et totam arim-
 anniam de banniolo, et totum publicum. Et totam
 arimanniam de villa nova, et totum publicum. Et
 totam arimanniam de maneggio, et totum publicum.
 Et totam arimanniam de sancto Martino, et totum
 publicum. Et totam arimanniam de lucarano, et to-
 tum publicum. Et totam arimanniam de sancta
 Maria, et totum publicum. Et totam arimanniam, et
 publicum de villa comede. Et totum publicum de
 gognano. Et totum publicum de villa marthana. Et
 totam arimanniam de arcuada, et totum publicum.
 Et totum publicum de bonisciago. Et totum publicum
 de agnano. Et totam arimanniam de pontiadi, et
 publicum. Et totam arimanniam de silthatico, et
 publicum. Et totam arimanniam de runci, et publi-
 cum. Et totam arimanniam de cirpillatica. Et totam
 arimanniam de bratica. Et totam salariam. Et to-
 tum ficarolum. Et tres partes de ripatico, et partes
 tres portus de rupta ficaroli. Et totam arimanniam

C de trenta. Et totam arimanniam de leone. Et totam
 arimanniam de gello. Et totam arimanniam de fabri-
 ciano. Et totam arimanniam de sancto Donato. Et
 totam arimanniam de flesso, et de ficarolo, et toto
 comitatu ejus. Balam et districtum de omnibus cri-
 minibus. Et omni anno bis, scilicet in madio, et in
 sancto Martino generale placitamentum.

Item Ecclesia de ficarolo IIII sol. luc. pro villa sa-
 laria. Ecclesia S. Gregorii I morab.

HEC DEBENT DNO PAPE ILLI QUI EMUNT CONFESSIO-
 NEM BEATI PETRI.

Hec sunt que dominus papa recepturus est ab illis
 qui emunt Confessionem beati Petri, secundum teno-
 rem preteritorum ementium. In primis in camera
 singulis diebus IIII libr. cere, et per singulos menses I
 aquariciam olei, et I flor. de olibano. In pascha xx
 libr. de cera, super hoc quod debet habere in
 camera. In facula pro sabbato sancto x libr. de
 cera, et decem libr. pro agnus, et de balsamo III
 dn. ad pondus laterani, et III ad sanctum Petrum.
 v libr. de cera ad sanctum Petrum pro facula bap-
 tismali. Ampullas XII, vi majores, et vi minores.
 Fanones vi. In festo sancte Marie xx libras pro
 rosta Salvatoris Domini. In nativitate Domini xx
 libr. cere in camera super illas III libr. que dantur
 singulis diebus, et duas libr. de olibano. In purifica-
 tione sancte Marie x libr. et IIII dn. pro jungis. In
 annuntiatione similiter. In nativitate x libr. de cera,
 et IIII dn. pro jungis. Acolitis in dominica palmarum
 XII denarios pro palmis ex consuetudine. In majori
 ebdomada episcopus sancte Rufine jus quod consu-